

Musik och humor från 1700-talet

1700-talets representanter anno 1986: Från vänster Kerstin Pettersson, Klas Höök, riksspelmannen Christina Frohm och Bernt Olsson.

Det var kanske inte så dumt att leva på 1700-talet, åtminstone om man får tro riksspelmannen Christina Frohm och medlemmarna i Nya Tungomålgillet. På temat "Med rötter i 1700-talet" bjöd de på onsdagskvällen 60-talet åhörare på musik och litterära godbitar i Flensbibliotekets hörsal.

För oss nutidsmänniskor på väg mot år 2000 kan det vara både nyttigt och givande med en tillbakablick då och då. Att vi har ett och annat att hämta från "förr i tiden" stod alldeles klart för dem som sökt sig till Flensbibliotekets hörsal.

Genom riksspelmannen Christina Frohms fiol och Tungomålgillet's urval dök de gamla beaktningarna upp, en efter en: Bellman, Linné, Anna Maria Lenngren, Kajsa Warg plus många andra diktare och spelmän som lämnat sitt 1700-talsarv till vem som vill och förstår att uppskatta.

Folkligt

Christina Frohm och Nya Tungomålgillet's Bernt Olsson, Kerstin Pettersson och Klas Höök hade satt ihop ett program som förmedlade något som historieböckerna sällan eller aldrig gör: nämligen det folkliga.

Christina Frohm är alltså kvinnan som är man, riksspelman. Det är en hederstitel som en jury delar ut en gång om året ef-

ter att ha lyssnat på olika musikanters uppspelningar.

— Titeln är kanske lite vilseledande, förklarar Christina. Jag har inte som man kanske tror specialiserat mig på musik som gäller hela riket.

Nej, det är Christinas tolkningar av den gamla sörmländska folkmusiken som meriterat henne. Av sörmländsk börd är hon, närmare bestämt från Gnestatrakten. Spelat har hon gjort sedan hon var liten med morfar som läromästare och morbror "Barrskogs-Nisse" som inspiration.

Nu bjöd hon Flenspubliken på polskor som fick det att rycka i taktmuskeln hos var och varannan, för bland de tusentals folkliga melodier som upptecknats i Sörmland finns också en hel del från 1700-talet.

Lägger pussel

En del av musiken blev tidigt upptecknad av till exempel Olov och Anders Gustav Rosenberg, som båda gav ut folkmusiksamlingar. Andra verk har levt kvar genom spelmanstraditionen och fästs på notpapper så sent som i vårt århundrade.

När man försöker tolka äldre musik är det som att lägga pussel, berättade Christina Frohm. Genom dikter och folkliga beskrivningar kan man gissa sig till hur musiken lät förr och hur man dansade till den.

För kvällens litterära inslag stod Nya Tungomålgillet's medlemmar som tycktes ha en stor källa att ösa ur. Sålunda presenterade Klas Höök bland annat skald-

erna Gyllenborg och Oxenstierna som diktat och inspirerats vid Skenäs i Vingåkerstrakten. Carl Michael Bellmans epistlar fanns också med liksom Anna Maria Lenngren.

Somligt var både bitskt och underfundigt och gav publiken anledning att alltsom oftast tänja skrattnusklerna.

Kerstin Pettersson hittade sina godbitar hos Carl von Linné och Kajsa Warg. Ur den sistnämndas samlingar serverades "smakprov" anno 1755 av både körsbärsbrännvin och "på vad sätt kalkoner uppsättas till stekning".

"Tota till"

Tack vare Johan Ihres Svenska dialektlexikon från 1766 kunde sedan Bernt Olsson ge prov på sörmländska ord och uttryck från den tiden. Förvånansvärt mycket använder vi än i dag. För visst förstår vi näbbgädda, tota till, hanka sig fram, gänglig och oäven också 1986?

Att stutknybbel betyder ox och att en skalhake är en flink och duktig karl är kanske inte självklart. Men de som var med där i hörsalen vet hädanefter besked.

De fick med andra ord ta del av ett mångsidigt och väl sammanfattat program där de gamla sörmländska polskorna och brudskålsåttarna varvades med de litterära galanterierna på ett synnerligen underhållande sätt.

Arrangerande Studieförbundet kan vara nöjda med sin såsångspremiär: publiken blev både underhållen och allmänbildad.

MARIA ARNEDOTTER